

Hist. Circ. Sax. Super. 59.

ONOMASTERIA SACRA,

IN

AUGUSTISSIMI, SERENISSIMI atq; POTENTISSIMI
PRINCIPIS ac DOMINI,

DOMINI

FRIDERICI,

REGIS IN BORUSSIA,

MARCHIONIS BRANDENBURGICI,

S. R. I. ARCHI-CAMERARII

ET PRINCIPIS ELECTORIS,

MAGDEBURGI, CLIVIÆ, JULIÆ, MONTIUM, STETINI, POME-
RANORUM, CASSUBIORUM, VANDALORUM,

ITEM IN SILESIA CROSNÆ

DUCIS,

BURGGRABII NORIMBERGENSIS,

PRINCIPIS HALBERSTADII, MINDÆ ET CAMINI,

COMITIS IN HOHENZOLLERN, MARCÆ ET RAVENSBERGÆ,

DOMINI IN RAVENSTEIN ET TERRARUM LAUENBURG

ET BATAU, &c. &c. &c.

DOMINI ac REGIS SUI CLEMENTISSIMI

AUSPICATISSIMO DIE NOMINALI

Die 18. Julii, Anno M. DCCI.

IN ACADEMIA PATRIA,

PANEGYRICIS ORATIONIBUS,

INTER SOLENNES HELICONIS APPLAUSUS,

Accensa

A FRATRIBUS

GEORGIO DIETÉRICO à TETTAU,

JOHANNEMELCHIORE à TETTAU,

Nob. Bor.

REGIO MONTI,

Typis FRIDERICI REUSNERI, SAC. REG. MAJEST.
ET ACAD. Typogr. Hæredum.

AUGUSTISSIME atque
POTENTISSIME

R E X

DOMINE CLEMENTISSIME.

Non possumus aliter, quam læ-
tissima pietate hujus diei, qui
S. Regiæ Majestatis Vestræ
primum in novo hoc Regnô diem onoma-
sticum

sticum celebramus, serenitatem conspi-
rante omnium, divina inspiratione, vo-
luntatum, quam sollemnissime celebra-
re. Quid enim æquius agamus omnes,
quam ut pio gaudio indulgentes, inter
faustas gratulationes, ac religiosas gratæ
mentis victimas, hunc diem, qui pri-
mus felicitatis hujus nostræque lætitiæ
est, solenni festivitate recolamus? Igno-
scat autem *S. Regia Vestra Majestas*,
quod, quæ subjectissima nostra devo-
tio honorì Ipsius meditata est, ceu subje-
ctissimi servi ad pedes Ipsius regiumque
deponamus thronum. Ex purissimo
obsequii rivo fluxerunt, quæcunque hic
scripta & recitata videt, seu potius ex eo-
rum pectore, qui non lingua tantum &
atramento, sed & gladio, corpore &
sanguine, pro *Augustissimi Nominis*
Vestri gloria, quævis experiri parati
sunt. O felicissimos nos, si ea, quæ omnes
patru

patru

patrui & agnati nostri, ex *S. Regiæ Ma-*
jestatis Vestræ Clementissimo vultu
schemata fortunæ legerunt, & adhuc-
dum legunt, & nos sperare jusserit. Quod
ipsum optant, & modis omnibus con-
tendunt, qui se suaque omnia, perpetua
subjectione obstringunt.

AUGUSTISSIME AC POTENTISSIME
R E X

DOMINE CLEMENTISSIMÆ
S. REGIÆ VESTRÆ
MAJESTATIS

Subjectissimi & in imis servi

GEORGIUS DIETERICUS à TETTAU,
JOHANNES MELCHIOR à TETTAU.

ORATIO I.

Qua
GEORGIUS DIETERICUS à TETTAU,
DE LAUDIBUS NOMINIS

FRIDERICI

Agens,

AUGUSTISSIMO REGI NOSTRO

Nomen & omen inesse demonstrat.

Uid dubitemus post publica nuper Solemnia in honorem diei Genialis Augustissimi Regis, ac Domini nostri instituta, Onomasticum quoq; OPTIMI FRIDERICI jubar, hâc luce nobis allucescens, piis gaudiis ac gratulationibus accendere? Qui non modò Sacratissimam Domini Personam, sed omnia, quæcunque Eandem aliquò afficiunt modò, sive insignia, & symbola, sive instrumenta *Ejus Majestatis* fuerint, debitò pietatis, & subjectionis cultu à nobis prosequenda esse didicimus. Si namque, quæ umbram fert, arborem, juxta tritum proverbium, meritò suspicimus, & Xerxes quandam Platanum, cujus pulchritudine captus erat, tantò amore complecti cæpit, ut non solùm in honorem ejus, integrò biduò, cum innumerabili suò exercitu castra circa eam metatus fuerit, sed & pretiosissima quæque ornamenta colendæ eidem impenderit; Quantò verò magis fidelissimis incumbet subditis, ut omni amoris ac honoris cultu ornent, & quasi adornent, præclaras publici

A

Regi-

Regiminis arbores, concessos ibi à Deo Optimos Reges ac Principes, Eorundemque fructus, quibus nutriuntur, ramos, in quibus nidulantur, umbram, sub cuius tegmine contra hostilium invasionum æstus securi latitant, summis in deliciis habeant, ac, quibuscunque possunt modis, venerentur. Eâ mente summorum Principum imagines contueri solemus, sed simul ut Majestati absenti non secus, ac si præsens esset, omnem reverentiam contestemur. Jam pristinis temporibus hic honor illis delatus, ut coronis laurisque ornarent, ac adornarent easdem, & Majestatis postularetur ille, qui hunc non exsolvisset cultum, eademque omnibus insideret opinio, ubique Numina Divinitatis Regum esse, ubi vultus illorum, ubi signa colerentur. Cumque jam pristinis, mundoque coævis ætatibus, simulac Republicæ constitutæ, jam id operam dedêrunt societatum civilium moderatores, ut splendore aliquo externo venerationem sibi apud subditos conciliarent, & ad hos in officio retinendos, eorundem pariter oculos, & animos, exquisito cultu, & Majestatem referentibus apparatussimis simulachris perstringerent. Hinc omnia illa, tanquam autoritatis plenissima, oculis intuentium proposita fuerunt, & à cultioribus quibusvis populis etiam reverenter habita. Quod corona etiam, ac sceptrum Regum summam observantiam culta fuerint, nisi abunde constaret, vel sola Alexandri Magni historia docere posset, quæ refert, diadema Regium tantam religione cultum fuisse, ut privatus non nisi cum vitæ periculo capiti suo imponeret, à quâ poenam nec ille quidem absolvi potuit, qui istud in flumen prolapsus natando recepit, & ut com-
modius

modius efferret, capiti suo imposuit. Duravit de-
inde hæc religio, & ne quidem mortuò cum Rege
exspiravit, post cujus fata statutum erat taberna-
culum, in eòque sella aurea cum sceptrò, ac dia-
demate posita, quò omnes singulis diebus, ut de
rerum summâ deliberaretur, conveniebant, velut
præsente adhuc Rege. Pariter etiam reliqua
Regiæ suppellectilis instrumenta sacrosancta, &
privatorum usibus profananda non esse, judicarunt
mortales, non quasi in ipsis hæreret qualitas ali-
qua, tantò cultu digna, sed quia honor illis delatus
terminatur in ipsâ sacrosanctâ Regum personâ,
quorum & auctoritati tali modò consulendum, &
securitas, hòc velut certò quòdam præmunimen-
tò, contra nefarios parricidii ausûs firmanda fuit.
Quare apud Persas, ut & fortissimos Romuli ne-
potes capitale judicabatur in Regum considere
sellâ, eo, quod illud pro signò affectati imperii
haberetur. Eandem ob causam Regiò vehi equò
vetitum, & valdè periculosum fuit. Quod intel-
lexit Aurelianus, hinc cum in equum transire
vellet, quia invidiosum tunc erat vehiculis in civi-
tate uti, & equus Imperatoris ei applicitus, atque
per festinationem ab eò usurpatus esset, illò cogni-
tò, semet ad suum transtulit. Prolixior esse pos-
sem, sed insigni Illustris Auditorii patientiâ abute-
rer, si idem de purpurâ, quæ pariter privatorum
usibus exempta erat, de sigillò, de gladiò, & armis
Regum fusius ex historiarum monumentis osten-
dere sustinerem. Verfor in re omnibus perspicuâ,
nec admonenda est fidelissima Patria, quò cultu
Optimum Patriæ Patrem, omniaque, quæ ad *Sacram*
Ejus ac Venerandam spectant Majestatem, excipere

CON-

conveniat. Nunquàm auspicatissima Ipsius dies
genialis exorta, quin lætis vociferationibus, piisq;
vocibus dedicata fuerit, imprimis verò in hâc Al-
bertinâ, cui illa singularis data est felicitas, ut, qui
omnibus cœlitus concessus est *Supremus Domi-
nus*, in eâdem quotannis quasi reviviscat. Idem
est halitus narium nostrarum, & lumen oculorum
nostrorum, quod Anglici Scriptores de Rege suô
pronunciant, aut, ut cum Philippô dicamus, sem-
per spiritus noster ex Ipsô pependit, ac vere sa-
crô, ac venerabiliore trahitur. Eapropter pro
Ipsius vitâ ac salute, non secus, ac pro nostrâ no-
strorumque, piis semper votis, ac intercessionibus
apud Deum contendimus. Arma, quæ gloriosif-
simè per Europam circumtulit, lauro, & oleis in-
cinximus, Coronam, Sceptrum, aureum pomum,
& quæ reliqua *Sacræ Majestatis* sunt symbola,
quantâ par est animi devotione, in solemnissimô
Regiæ inaugurationis actu contemplati, ac vel nu-
pera solennitate, hos inter parietes adoravi-
mus. Poscit hoc pietas nostra erga *Inclytissi-
mum Patriæ Patrem*. Poscit hoc *Majestatis Ipsius* Vir-
tutum Altitudo singularis, quæ, quantò amplius
gloriæ theatrum conscendit, tantò uberiores
gratulandi plaudendique occasionem nobis largi-
tur. Unicum restat *FRIDERICI Nomen*, *Regis no-
stri Augustissimi*, nunquàm hic, quantum memini, so-
lemni cultu inter nos celebratum. *Nomen illud*,
quod non nisi hostibus suis formidabile, Cognatis,
fociis, universo *Orbi Brandenburgico*, *Domui Augustæ*,
& nobis semper auspicatum extitit. Quod,
dum audimus, simul & quicquid felicitatis ab eo
nomine Patria experta est, auribus, animisque
con-

concipimus. Hinc, cum diem nobis dixerit hic FRIDERICI nomine in fastis serenus dies, non potest sibi temperare pietas nostra, quin solemni cultu illud in præfenti adoremus, ejusque excellentiam, & laudes proponamus. Quod dum instituere animus est, per vestrum in *Regium hoc Nomen* amorem, per vestram fidem, ac subjectionem, quâ omnes *Inviçtissimo Patri Patriæ* addicti estis, vestram humillimis precibus obtestor benevolentiam, ut mihi de tam gratâ, omniumq; prædicatione digna materiâ pro ingenii tenuitate dicturo, exigui temporis mensuram haud denegetis.

Equidem multa, eaque præclara nomina potentissimis terrarum Dynastis fuisse imposita non diffiteor, nec detrahere audeo. Patiar suam Octaviano Cæsari laudem esse ab Augendô, Neroni â felicitate, Theodorico â serenitate, Constantino â mansuetudine, Antonino â pietate, Alexandro Severo â bonitate, Aristidi â justitia; Divina ea sunt elogia, ad quæ humili oratori non licet assurgere. Magna quoque sunt illa, quæ pluribus impertita sunt Regibus, ob singularem quandam reportatam victoriam, & devictos hostes. Nonne enim Scipionem cognominatum fuisse Africanum historiæ memorant, quoniam dux fatalis contra Hannibalem, totam superavit Africam & Carthaginenses bello devicit? Valeriano Cæsari quod promptus ad arma, & bellicosus esset, milites militari studio Manus ad ferrum, nomen dederunt. Alexander Severus Patris Patriæ, & Magni cognomen meruit. Trajanus Imperator, cum Dacorum Regem Decebalum cum exercitu fugasset, Dacicus appellatus est. Idem, cum Armenios, Parthosque Romano

B

sub-

-01300

subjecisset Imperio, optimus à Senatu cognominatus est. Carolus Pipini filius, quod imperium Francorum extinctis ubique hostibus, pacasset, Martelli cognomen tenuit. Otto II. Imperator, victor in præliis frequens, Sanguinarius nominatus. Otto III. propter rerum gestarum magnitudinem Memorabilia mundi vocatus. Et ne exotica tantum memorem exempla, veneror illa, quæ in *Augustâ Domo Pruteno-Brandenburgicâ* sese offerunt, illos Achilles, Nestores, Ulysses, & Tullios Germanicos; Non possum tamen à dulcissimo FRIDERICI nomine avelli, quod dum altius considero, & Augusti, & felicitis, & Sereni, & optimi, & justitiam, & gemmei, & fidei ac cœlestis Regis characteres video adumbratos. Diversa hæc esse cognomina, si aures metiantur à sono, si animus dijudicet à re ipsâ, eadem omninò esse statuo, & mecum, credo, si recte perpenderitis, omnes statuetis. Et quod *Augustissima Domus Brandenburgicâ* continuâ serie, *inclutissimos Cicerones Germanicos, Ulysses Brandenburgicos, Achilles, Nestores, Heroës magnos, & tot præclara virtutis nomina, quot Serenissimos Brandenburgicos Principes* referat, quanquam Illustrissimi stemmatis indoli permultum, plurimum tamen uni post DEUM FRIDERICO, *Regi nostro Clementissimo* tribui posse autumo. Si miramini illos *Augustissimæ Familiæ Martes in Sago, Divos in togâ, terrores in campo, amores in urbe, Davides in Templis, Salomones in consiliis, Constantinos in acie, Justinianos in foro:* Longè horum nomina superari credite solo FRIDERICI *Regis nostri Augustissimi nomine*, in quo Majorum *Ulysses, Tullios, Achilles & Nestores*, imò quotquot sunt optima Regum & Principum optimorum

cogno-

cognomina, velut aureo quodam annulo inserta & impressa iudicate. Quod ne audacis eloquentiæ hyperbolen existimetis, agite, amabo vos, propriam FRIDERICIANI *nominis* significationem recogitate: quam dulce pacis nomen, quam jucunda & salutaris res ipsa! bonum certe illud, quod reliqua omnia, ut iustitia Philosophorum universalis in se complectitur omnes virtutes: Bonum, quo nihil gratius concupisci, nihil melius inveniri, nihil pretiosius possideri potest.

-- -- *Pax optima rerum*

Quas homini novisse datum est. Pax una triumphis Innumeris potior.

Hæc regnorum solet, quô omnia vegetantur, foventur, animantur, per quem omnia bona in mortales derivantur: Arbor felix in ipso paradiso manu Dei condita, optimorum fructuum feracissima, publicæ salutis anchora, securitatis ancile, tranquillitatis omnium Palladium, certissimum Divinæ erga mortales benevolentia pignus, seu, si placet Augustinum audire: Pax est serenitas mentis, tranquillitas animi, amoris vinculum, consortium charitatis, hæc est quæ simulates tollit, bella comprimit, superbos calcit, discordes sedat, cunctis est placida, cunctis benigna. Ut vel hinc quoque linguæ Hebræorum, quam sanctam communiter appellamus, Divinitatem intelligere liceat, cuius ex Geniô solennis salutandi formula, quâ accessu vel discessu, amicos suos salutaturi, & omnem animi vel corporis felicitatem illis apprecaturi, solam pacem vovebant, persuasum habentes, commodiorem vocem, quâ omnia bona denominentur, non inveniri. Quid igitur obstet, quo minus liberè dicamus,

mus,

mus, FRIDERICI *nomen*, quoties nostris in auribus
resonat, dulce quoddam melos resonare, ver quod-
dam gratiosissimum, aut potius auream omnigenæ
felicitatis messem nobis afflari, brevemque defini-
tionem *optimi Regis*, cum admirandô virtutum
omnium concentu nobis insinuari. Qui enim pa-
cis est amantissimus, quidni idem cum Trajanô me-
reatur *bonus*, *Diusque simillimus Princeps* appellari?
Qui in pace omnia conservare, privatæ publicæque
rei suum decus conciliare studet; Quidni sit *Augu-
stus*? Qui tranquillitatem factam tectamque con-
servare allaborat, eoq; sine fœderum est observan-
tissimus, nec unquam temerè indicit bella; Quidni
sit *religiosissimus*? Qui pacem per arma quærit; Quid-
ni sit *fortissimus*? Qui arma consilio prudenti diri-
git; Quidni sit *sapientissimus*? Qui conciliat eadem;
Quidni *pius, felix, & fortunatissimus* dici mereatur?
O præclarum, & incomparabile FRIDERICI *no-
men*! Plus dicam, A. O. O. H. illud ipsum nimirum
est, cui quasi, quæ in terris excogitantur laudes, ef-
sent impares, cœlum addidit præclarum elogium,
suique hujus æstimii non obscurum documentum
esse voluit, quando Salomoni illud ipsum, quod FRI-
DERICUM significat, indidit. At qualis hic, &
quantus Rex? Magnum certè humanæ sapientiæ
miraculum, & Oraculum, cœli discipulus, orbis uni-
versi Magister, sol hominum, thesaurus deliciarum
DEI. Quid? quod Salvator mellitissimus, dum pax
nostra dici, & esse voluit, FRIDERICI simul nomen
induit, illudque sanctificavit. Tantum profecto
gloriæ eidem addidit, ut ne fingendo quidem &
votis omnibus sublimius reddi possit. Atq; vel hinc
etiam summam Magni FRIDERICI WILHELMI,
geni-

Genitoris beatissimi sapientiam agnoscimus. Præ-
saga scilicet rerum futurarum divinissima mens in
consilio Dei providentiam habuisse videtur, quan-
do non aliud nomen *Augusto suo Filio* ad maxima
quævis destinato indidit. Felicitas *Augustissimi Re-*
gis est, quod illô fuerit decoratus. Sed simul divi-
nissimis ejus virtutibus debetur, ut qui omnibus
retrò actis annis, totâque vitâ se non alium quàm
FRIDERICUM gessit. Non semper nominibus
sua insunt omnia. Quot Bonifacios vidit & ado-
ravit orbis, quos verius malefacios & rationales
bestias diceres? Quis Antiochus IV. Syriæ Rex? no-
men, si consideres Epiphanes, id est, excellens & in-
comparabilis audiebat, qui verò vitiis hanc obfus-
cavit gloriam, & Epimanes i. e. furiosus deinde ap-
latus. Quis Ptolomæus Philopator & alter ille
Philometor dictus? Uterque blandum patris & ma-
tris mentitus nomen. Quis Ptolomæus Everge-
tes, à benefaciendo pulchrum fortitus nomen? Sed
cujus beneficia erant veneficia, risus, lusus, ample-
xus, nexus, qui dum amavit, hamavit, dum refe-
cit, interfecit. Quis Commodus Antonini Pii Im-
peratoris filius minimè commodus? de quo rectè il-
lud pronunciatum: felix fuisset Antoninus, nisi hunc
habuisset filium. Adeò frequenter nomina deci-
piunt: aulæa sunt speciosissima subinde, quæ fordi-
diores parietum partes tegunt: Colossis non absi-
milia, qui foris insignes Deum aliquem repræsen-
tant, intrinsecus pleni fordibus ac luto: aut pomis
Sodomiticis, quorum sub purpureo cortice putri-
dus latebat vermis. Absint autem hinc talia por-
tenta. Nihil in *Augustissima Domo Brandenburgica* hu-
jusmodi offuciarum. Ibi ERIDERICI non homi-
nis,

C

nis,

nis, sed virtutis nomen est. Testatur id *Augustissimus Rex noster*, qui ubi nomen induit FRIDERICI, pacificum simul induit Genium. Non contentus nominis umbrâ, ab ipso nomine imitandinecessitatem sibi impositam ratus, ita spem Magni Parentis, ita desideria ac vota omnium subditorum quam plenissime adimplevit, ut non aliud, quod magis placidum ipsius animum repræsentet, inveniri, ac à sapientissimô viro excogitari possit. Illi meliori jure, quam olim Gallus Antipater Aureolo, acclamamus: *Venimus ad verum nominis sui Regem*. Clementia in oculis, in fronte comitas, in ore Gratiæ, in toto vultu serenitas. Ut in solem, stellarum lumina: sic in *Augustissimum nostrum Regem* omnes FRIDERICI, quotquot inter gloriosissimos ipsius sunt *Avos & Pro-Avos*, suos refundunt splendores, suosque mitis & placidi animi influxus. Natus inter publicos patriæ angores, non aliter ac rosa inter hispidas spinas: sed æque illæsus à publicis istis necessitatibus, ac illa hortorum gemma à condensatis spiculis; aut, ut verius dicam Alcyonis partum se esse statim demonstravit, dum rigente in vicinia immiti Bellonæ hyeme, quicquid exinde horroris & metus Tartarica incurfio Borussis afflaverat, simul ac *Princeps Electoralis* in lucem prodiit, hæc resedit & acquievit. Adolevit deinceps; sed qui in Palladis contubernio humanitatem addiscebat, & è Minervæ papillis mitem, placidamque mentem imbibebat. Ludit cum Apolline, bellacemque animum opportunis Musarum excubiis temperavit. Et quamvis jam à Magnanimo Parente in ipsâ juventute armis assuefieret, qui eundem in expeditionibus bellicis comitem sibi adjungebat, tamen
hoc

hoc non fiebat aliâ lege, quàm ut ex magni Achil-
lis illius exemplo disceret, bella non provocanda:
ubi vero sese nobis importent, masculè propulsan-
da & elidenda esse. Hæc nimirum erant rudimen-
ta virtutis ipsius, hæc futuri ad regiminis laurus &
oleas, præludia. Nullum quippe victoris Paren-
tis decus suspexit, quod avido æmulandi animo,
ut olim parvo in magnum adolescenti Macedoni,
lacrymas non extorserit, fore nullum ipsi tamam
promerendi residuum locum. Corripuit ipsum
semper gloriosa molitum, nullumque laudis & lu-
cis incrementum paternis cursibus non insequen-
tem *Filium* divinus animi fervor, ab ipso Parentum
ubere haustus; gloriosum hujus Miltiadis trophæ-
um suum hunc Themistoclem excitabat, & memi-
nisse, tanto nomini ex asse tunc se successurum,
cum virtutem cerneret, instigabat. Quanquam
his ego *Placidissimi* FRIDERICI Genium non disti-
nebo, ne hilaria hujus diei, dum pacem medita-
mur, tristi ferreorum temporum recensione obnu-
bilemus. Nec refricabo tristissima illa Germaniæ
comunis bonorū omnium matris fata, inter quorum
rigidissimam fortem summæ rei & Sceptro Bran-
denburgico admotus est, quæ tamen, quantumvis
accuratissimè expendantur, dubiam nihilominus
versat sententia mentem: utrum Achilles potius
Germaniæ, immaniumque ferarum domitor Her-
cules, an Angelus pacis dici mereatur? Omnino
FRIDERICUS fuit, etiam, cum in armorum pon-
dere pugnandum, & propugnanda erat amantissi-
ma Germania. Nam cum finis belli pax sit, paci-
ficus erat, qui pacem armis, & per arma promo-
vebat, pacem, inquam, auro in hoc non absimi-
lem,

lem, quæ sine ferro difficulter erui, & acquiri, conservari certè nunquam tuta possit. Leni nominis oleo, quicquid rubiginis bellicosæ fuit, absterfit, quicquid fluctuum hostilium fuit, hoc oleo sedavit. Per tumultus omnes ad justitiam ivit, ad æquitatem & concordiam, atque sic inter lituos litavit paci. Non aliâ mente Jani templum aperuit, quàm ut clauderet. De hoste cogitavit, quasi de ægro, acrioribus remediis persanando. Et utinam ille lenioribus pharmacis curari voluisset! Sed quando contra jus fasque Gentium stetit pervicacius, vincendus, secandus, urendus erat, non ut exterminaretur, sed, ut convalesceret. Attritus erat; non insultabat cum Sociis *Rex noster*: Audiri postulabat; audiebat: conditiones offerebat & pacem; quidni ignosceret? Quidni pacem amplecteretur, & pacem afflictis redonaret terris? Parata ipsius vox, quæ Hannibalis in Cannensi clade: *parce ferro miles*. Cum Marcello, etiam extra Syraculas ardentibus flammis concupivit extinguere, ad prostrata hostium cadavera, cum Tito cœlum intuens ingemuit. Quid alias est, si hoc non est **FREDERICUM** esse, & *patriæ patrem benignissimum*? Diducerem hoc uberius, nisi Poeta unicò Oraculò omnia complexus fuisset:

Consulere patriæ, parcere afflictis, ferè

Cæde abstinere, tempus atque iræ dare,

Orbi quietem, seculo pacem suo,

Hæc summa virtus, petitur hac cœlum via.

Atque hac virtute dum Germaniæ afflictæ veluti iris serenitatis pronuncia alluxit, terris ac regionibus suis longè patentibus, velut serenissimus sol affulsit, *aureus noster* **FRIDERICUS**. Qui enim foris
arma

arma induerat, domi quietum & tranquillum habuit imperium: Christianus Salomo noster, in cuius sceptro appicta pacis symbola: Spica, rosa, laurus, olea, cum hac epigraphe:

Mecum honor & laudes, & læto gloria vultu

Et decus, & niveis victoria concolor alis.

Me cinctus lauro perducit ad astra triumphus.

Cadebant & cædebantur alibi aliquot millia hominum, totidemque victimæ Plutoni litabant; Ast quasi ad patriæ omniumque Regis territoriorum fines Abylã & Calpen tumidus invenisset Occidens, non ultra progressus est. Clasicum & mugitus tormentorum, non nisi interprete fama audivimus. Alibi fanguine, hic lacrymis modo paci parentabatur. Fuit omni tempore clypeus noster FREDERICUS, quô patriæ felicitas salvata, Civium bona salusque protecta, hostium rabies repressa, novus frendenti contra nos audaciæ metus & ludibrium injectum, omnia salva extitere. Alibi favillis suis tumulatæ urbes, devorata Vulcano domus; In patria nostra, aliisque Regis nostri territoriis, magis magisque nitida quotannis confurgunt ædificia, nova extruuntur palatia, quæ si non miracula, orbis tamen sunt lumina. Hæc dextra, *Rex potentissime*, quæ Tibi nunc *regali* emicat *sceptro*, Urbes hinc inde reddidit marmoreas, quum vix lateritiæ fuerint antea. Hæc *Corona Tua*, antemurale nostrum fuit: Hoc *Caput*, quod Tibi *diadema* premit, illa sapientiæ, & saluberrimarum legum fuit officina, quibus, sicut fecisti fidelissimos subditos tutos ab hostili incurfione, ita validissimis quibusdam quasi vinculis eos coercuisti. Idque profectò effecisti, ut, quantumvis severissimum de du-

D

ellis

ellis constitueris edictum, Tibi tamen Patris patriæ nomen & corona ob cives servatos debeatur. Horret animus meminisse detestabilem illum monomachiam abufum Furiis inferni fabricantibus, introductum. Ecquid enim crudelius, quam vitam, a natura pro Reipublicæ defensione acceptam, ad hominis oppressionem, calamitatemque conferre? Et ipsis illis igne ferroque imitari, quos iisdem mœnibus ac terris constitutos patriæ leges, jus naturæ, & cœlestia documenta, amori nostro commendarunt? Quid turpius, quàm ruere belluarum ritu in perniciem non necessariam? illudque mente præcipiti discrimen appetere, cujus exitu sempiternis victos damnare cruciatibus, victores autem in aëre computrescere, sanctissima *Regis* voluerunt instituta? quid abjectius & effœminatam animi mollitiem magis redolens, quam vel minimam ab imprudentibus illatam injuriam ferre non posse, & ausu sacrilegò, ob ærumnas occurrentes extremum vitæ suæ diem maturare? O duram & ferream hominum naturam! O cœca mortalium pectora, inque propriam perniciem sævientia! Pelion *Te* & *Ossam*, *Rex Severissime*, illi sensere Briarei, quando scelera legibus, furorem pœnis, temeritatem Majestate, manum manu, vim vi superandò, illam Reipublicæ pestem, legum ac justitiæ turbamentum, generosæ nobilitatis funus, religionis dehonestamentum ejecisti, exturbasti. Nullum jam ab ista Erynni malum, nullum ab illa bestia exitium Borufforum animos infestat. Multi antea formidine pœnæ; jam virtutis amore monomachiam detestantur omnes. **FRIDERICUS, FRIDERICUS** est, qui lucem illam scelerum vindice gladio extermina-

zillo.

mina-

minavit, qui se ipsum Manliis & Catilinis in cædes
favientibus interseruit. Cum Scipione Magno
mavult unum servare civem, quam mille hostes
perdere. O FRIDERICE *benignissime!* O Patriæ
servandæ cupiditas, quid non efficis, ubi semel re-
gios animos occupasti! Quodsi iudice Consule La-
tinorum eloquentissimô, ex coronis militaribus,
quæ fermè maximo honori Romæ fuerunt, eam
omnium nobilissimam arbitratus, quam civis civi,
â quo servatus fuerat, testem vitæ salutisque con-
servatæ largiebatur: Romani etiam pares Cæsari
gratias habere & agere quondam gestierunt, quod
orbis terrarum princeps factus, animum vincere,
victoriam temperare, manus â civium sanguine
potuisset abstinere; quas laudes, quas grates, quas
coronas debemus *Invictissimo* FRIDERICO, qui,
quos liberos patria genuit, fecit fratres: quos vin-
dicta Circæo quodam poculo in bestias transforma-
rat, nativæ restituit humanitati: quos natura libe-
ros fecit, genuinæ & non fictæ redonavit libertati,
quæ in hoc consistit, ut DEO & sanctis ipsius legi-
bus pareamus. DEO jam & *Regi nostro* omnes vi-
vimus, jam discimus quam dulcis grataque hæc li-
bertatis aureæ sit possessio. Nullæ profusiones
sanguinis, aut rarissimæ inter nos audiuntur. Nulli
tumultus, turbæ nullæ, exoptata malacia in omni-
bus statibus & ordinibus nostras tranquillat mentes.
Cujus quidem rei luculentissimum documentum
solennissimus *Regiæ Inaugurationis* dies dedit: stu-
penda hominum multitudo ex variis locis hûc con-
fluxerat, moribus, linguis, habitu immane quan-
tum diversissimorum. Omnia plausibus, jubilis
personabant, non minus quam lætiori tubarum &
tym-

tym-

tympanorum classico. . . . Largius indulgebatur Genio, evacuata liberius pocula, credidisses non illud hilaritatis tantum, sed jam infanix quoque ebibisse multos. Quæ hic non confusio distrahere animos à sacris solennibus potuisset? quam facile in rixas, in tumultus, inq; cædes cum funeralibus festivis illuminata vespera exarsisset? sed FRIDERICI hæc dies erat, dies quam Dominus fecerat. Sub pacatissimis *Regis* auspiciis omnia secundo defluerunt alveo: Totus ille dies, conspirantibus in unum omnium animis, conspirante cælo & terra in mutuam congratulationem, ut sine nubilis, ita sine omnibus molestiis in exoptata tranquillitate transactus. O diem dierum ad omne ævum, & feram posteritatem memorabilem! O prospera Regni Prutenici initia! Omina infecuturæ pacis certissima! O felicissimos Borussos sub *Augustissimo* FRIDERICI *Sceptro*. Quandoquidem verò nemo felix nisi comparatus, agedum, ut felicitatem nostram intelligamus, in illas regiones deflectamus oculos, ubi bellis civilibus luxatur & laxatur membrorum omnium compages, ubi judiciorum legisque divinæ de non effundendo sanguine humano, adeoque salutis omnis reverentia deposita, Dioxippus à Neoptolemo, Othrijades ab Euryale, lethali vulnere examinati occumbunt, ubi nemo rerum suarum, ubi non hospes ab hospite tutus: aut ubi forinfecus Mavortis intonat tempestas, & nocentes pariter ac innocentes miseris cladibus involvit. Et fuit olim æque calamitosa patriæ nostræ facies. Tempore enim ordinis Teutonici, quot cladibus, & bellis miserè dilaniata fuit? Testantur hoc tot ruinæ arcium & castellorum, in quibus Bellonæ vestigia adhuc

adhucdum supersunt. Cesserunt jam, cesserunt
tristia illa tempora, successerunt meliora, quæ nubi-
bus bellorum omnium pulsis, in ipso nos sinu, in
gremio tot jam annos exultantis pacis collocarunt.
Successerunt cupressis lauri, buxi palmis distin-
guntur, & inter amabiles amoris myrtos blanda pa-
cis oliva utrobique efflorescit. Hanc desideratissi-
mam pacis amœnitatem suo in has terras adventu,
sua nativitate significavit nobis, pulcherrima co-
lumba, FRIDERICUS *noster*. O Prussiam florentif-
simis jam regnis, si non amplitudine, felicitate ta-
men æquiparandam! O terram frumenti fera-
cem, & variis eduliis, cum ad necessitatem, tum ad
gratam voluptatem abundantem! O terram ob no-
bile & nunquam satis deprædicandum succinum,
toto orbe terrarum clarissimam! O locum mariti-
mum, in quem importantur & exportantur res pre-
tiosæ, jucundæ, necessariæ! Sed simul O terram, ob
almam, exoptatamq; pacem plane nobilem & tri-
umphantem! Dei hæc est benignitas, FRIDERICI
Regis nostri Augustissimi felicitas. Quemadmodum Nu-
men ex justissimis causis irritatum mortalibus Furias
& ultrices Erynnes immittit: ita recordatus mise-
ricordiæ suæ *pacificum Regem* & cum eo, hæc nobis
largitus est halcyonia. Quam suaviter nunc in au-
reis divinæ gratiæ radiis meridionatur Borussia no-
stra! Illa favente, sub FRIDERICI auspiciis, anti-
quum robur, florem, coloremque pristinum jam re-
cipit, & plenius se recuperaturam confidit. Et tu
Rex gloriosissime, qua indolis magnitudine & bonitate
es, conceptas amplissimas de Te spes non æquare
tantum incipis, sed & vincis atque in posterum ma-
gis vinces. Pietatem, moderationem animi, im-
mo-

E

mo-

motum recti justique amorem, charitatem Patriæ, exemplo Tuo commendas omnibus. Ad optima & altissima quævis cum summis, tum imis alacer præire paras, pietate cum primis Tuâ, Clementissimum Numen nobis concilias, sapientia & fortitudine terrorem hostibus injicis, passim Tibi auctoritatem & gloriam comparas. Habes *Excelsissimum Regni & Electoratus Hæredem Filium*: habes *Serenissimos Fratres, excelsissimos Marchiones Brandenburgicos*, in quibus spes posteritatis Tuæ consistit. Nec a publici boni scopo aberrabis, quoniam non, nisi Consiliariis optimis aurem præbes. Habes ad manum Ministros ingenio summos, judicio admirabiles, experientia probatissimos, Reipublicæ intelligentissimos, Tibi fideles, omnibus humanos. Habes fortissimos Bellonæ filios, legiones multorum annorum stipendiis cognitatas, Ducesque incomparabiles. Habes devotissimos verbi divini præcones, pietatis studio unice deditos, Orthodoxos omnes, quorum supplicationibus avertetur ira vindicis supremi. Habes Magistratus & judices juris servantissimos. Habes Academias, & in illis celebratissimos Professores, qui intelligendi non minus, quam recte vivendi cynosuram discentibus præmonstrant. Sic cum religionis & liberalium studiorum honore, floret cura justitiæ, cura legum & boni ordinis, amor pacis, & virtutum omnium. Sunt bene meritis præmia, fontibus pœnæ. Caret scopulis omnibus Pregelæ, caret seditionibus tota patria. Sic rejuvenescit *Aquila Borussia*, sic porro sub auspiciis *FRIDERICI nostri*, squalorem senectutis plane exuere, sic denique assumpto splendore veteri, ornamento erit *Majestati Tuæ*. Hæc animo devotissimo ominatus, jam porro DEum T. O. M. Regum Regem supplex veneror, ut *Divinæ ipsius Majestatis Pro-Regem*, una cum *Augustissima Regiâ Domô* salvum, incolumem, felicem, victorem, pacificum longè diuque esse jubeat. Det Ipsi vitam prolixam, felix regimen, imperium securum, *domum semper augustam*, exercitus fortes, senatum fidelem, populum probum, & quæcunque hominis & Regis vota esse possunt.

ORA.

ORATIO II.

Quâ

JOANNES MELCHIOR à TETTAU,
DE INSIGNIBUS

FRIDERICIS

IN REGIA DOMO PRUTENO-
BRANDENBURGICA

Agens

AUGUSTISSIMUM NOSTRUM REGEM

Omnes MAJORES SUOS non exæquasse modo,
sed & longè superâsse ostendit.

Equaquam profligato & vanissimo quorundam subscribimus errori, quod in indolem humanam juris aliquid obtineant nomina, eandemque sic immutare & disponere possint, ut ex appellationibus, tanquam sideribus, certi quidam virtutum vel vitiorum influxus mortalibus inspi- rentur. Nescio tamen, quo pacto fiat, quod mul- tis nominibus sua insint omina, & quamplurima fatalia existant, sicque comparata, ut, si non ipsam mentem, irrefragabili imperio cogant, communi- ter tamen vel prosperam, vel adversam comitem secum trahant fortunam. Quod ipsum omnium temporum memoria confirmat, testaturque orbis quondam victor, armis non magis, quam sapientia clarissimus populus Romanus, qui *Salviorum, Stati- orum, Valeriorumque* nomina pro felicissimis habuit, *Nævii* vero atro notavit carbone. Sed non pro-
lixus

lixus ero in excutiendis veterum annalibus. Non ab inferis evocabo veteres Ægyptios, qui *Ptolomæi* nomen pro felicissimo regibus suis sunt venerati. Non resuscitabo Perlas, qui *Artaxerxis* ceu auspiciatissimum regibus suis imposuerunt nomen. Non e monumentis citabo inclytissimi quondam Ponti incolas, *Mitbridatis*, ceu optimo nomine, reges suos semper salutantes. Non movebo Macedonum sepulchra, ut ex iis felices *Philippos* & *Alexandros* producam. Non scrutabor vetustos Romanorum cineres, ut ex iis *Cæsares* & *Augustos* auspiciatissimos eruam. Quid enim ad emortua confugiamus secula, cum opinio hæc hodiernum adhuc altas, etiam inter Christianos, egerit radices? Gallix, inclytissimi hac tempestate regni intremus limites, (si quos agnoscit) inveniemus illam gentem ab *Henrici* abhorrere nomine, ut si *Henricum* dicas, omnium malorum lernam dixisse putent. Omnes enim reges illorum *Henrici*, excepto I. miserabili morte vitam finierunt. Hinc celebris quidam Gallorum poëta sequentem in modum canit: *Non amplius Reges Gallix nominari debent Henrici; Mors enim per duos cultros & unum fragmentum lanceæ interfecit tres Henricos, unum equestri lancea ludentem in equo, alterum in conclavi suo secretiori, tertium in carpento.* Sed sicuti cælo sui imbres pariter ac serenæ nubes, simili ratione & Gallorum, ob *Henricos*, mœrorem multo major *Ludovicorum* compensat gloria. Non sola autem Gallorum, sed & Scotorum natio istud experta est, quæ cum *Jacoborum* nomine, omnia in se mala fuisse effusa, in hunc usque diem luget. Et sane omnes, quotquot orbis aspexit, *Jacobi* fuerunt longe infelicissimi. Etenim, si quæ-

ritis

ritis aliquem, qui longinqua captivitate detentus, totius imperii thesauro se redimere coactus est, aut quod majus, quem subditi infideles cruenta interfecerunt morte? *Jacobus I.* est. Desideratis aliquem, qui sexennis subditorum perfidia, bombardæque ruptura periit? *Jacobus II.* ille est. Scire cupitis regem corporis robore, formaque cæteros sui seculi æquales multis parasangis superantem, magno, plus quam regio, præditum animo, omni scientiarum genere excultum, infelicem vero, & a subditis vita pariter ac regno privatum? *Jacobum III.* aspiciate. Vultis adhuc alios, qui alterius inhiantes regno, non proprio tantum, sed & vita exciderunt? *Jacobum IV.* & *Vtum* contemplantini. Quis miretur proinde, si fortis Scotorum Gens infauftum Jacobi, ceu pestem, devoveat nomen? Non reges enim, sed fortunæ potius pilæ appellari merentur. Gaude contra beatissima Hispanorum regum sedes, exulta inquam aurifera Tagi regio; Amplectere *Ferdinandum* tuum & *Isabellam*! Hæ gemmæ, quæ te ornant; Hi muri, qui te protegunt; Hi soles, qui quamdiu radios tibi mutuunt, splendorem tuum conservant; Hæc aurora, quam, ut sæpius redeat, anxii expetis votis. In Daniam si liberet enavigare, *Christianos* & *Fridericos*, fortunata regno sidera adorari inveniremus. Alios præterea, quibus fatalia sunt nomina adducere possem, familiam scilicet Comitum de *Reussen* & *Schwartzburg*, qui licet Galli infauftum *Henrici* sibi persuadeant nomen, præ cæteris tamen illud sibi elegerunt. Ita enim constituta est hominum natura, ut ejusdem, quod disciplicet alteri, alter desiderio trahatur. Sed hoc, ut dixi præteribo. Nec dicam de familia

F

lia

lia *Bünoviana*, quæ cæteris fato abreptis, in fati istius horrendi memoriam, tria superstitem elegit nomina, ceu feliciora dignaque, quæ totius familiæ cedant denominationi. Sed & hoc silentii peplo involvam, cum in *Augustissima Regis nostri Domo*, fatis superque eadem contulerit fortunæ benignitas. Gloriosa ibidem reperimus nomina, omnibus tamen FRIDERICI palmam præripit, in quo redivivam Cæsaris felicitatem, Augusti liberalitatem, fortitudinem Trajani, Antonini pietatem, sapientiam Aurelii, Vespasiani clementiam, magnificentiam Constantini, Ottonis potentiam, Ferdinandi gloriam, Ludovici encomia ceu vivis depicta coloribus deprehendimus. *Faustissimum hocce nomen*, & in eò FRIDERICOS, tot rerum magnarum autores, totidemque *Augustæ Prutenno-Brandenburgicæ Domus* soles lucidissimos adoraturus adveni, nihil aliud ab Auditoribus O. O. H. expetens, quam ut benigni audiendo esse, & quæ nomen FRIDERICI decent, halcyonia dare velint dicenti.

Negare quidem non possum, ut omnes superiorum ætatum, ita & hanc *Augustissimam Domum Brandenburgicam* speculum fuisse blandientis fortunæ, verissimumque testimonium, quod omnia tempus ad perfectionem sui requirant. Sic DEUS ipse, ut hanc regulam impatientibus mortalium animis inculcaret, sex consumpsit dies, antequam vastam orbis molem redderet perfectam. Non tam cito surgit quercus, si vel pretiosissimis unguentis quotidie eandem tingere velles, sed gradatim de die in diem ad destinatam tendit proceritatem. Neque architectus, licet sit peritissimus, palatium

ex-

exædificare potest, nisi prius jaciat fundamen-
tum, muros deinde imponat, & tandem lateribus
tegat, sicque gradatim totum perficiat opus. Pari
ratione *Augustissima Domus Brandenburgica* inter
asperrimas horridarum laborum quasi spinas enata,
tempore & crevit & perfecta est. Originem Ejus
si altius scrutari velimus, deprehendimus nonnul-
los, qui FRIDERICUM I. *Comitum Zolleranorum*,
parentem nuncupare velint; Sed contradicunt ho-
rum sententiæ annales, qui expressè testantur, jam
ante FRIDERICI hujus tempora, *Comitum Zollera-
norum* famam totum peragrassè orbem. Sunt rur-
sus alii, qui a *Carolo M.* eorum nativitatem dedu-
cere conantur; Sed neque in hoc omnibus eadem
firma stat sententia. Invident scilicet fata tantæ
scientiæ gloriam mortalibus, neminemque eorum
inveniunt dignum, cui stirpis divinæ potius, quam
humanæ ortum aperiant. Negent licet alii FRI-
DERICUM fuisse *Augustissimæ Gentis* parentem, ne-
mo tamen nisi sana mente privatus inficias ibit, *Au-
gustissimam hanc Domum* omnia incrementa sua
splendidissimis *Fridericorum* nominibus debere.
Etenim si aquilam dices *Domum Brandenburgicam*,
quæ, licet solis radii ejus occæcare velint oculos,
omnia tamen impedimenta superat, constanterque
eosdem intuetur; FRIDERICI certe & oculi &
alæ, quarum ope summam aëris ascendit regio-
nem, erunt. Si solem dices, qui licet multæ tene-
bricosæ nubes, ejus impedire velint radios, per
omnes tamen penetrat, solitumque perficit cur-
sum; FRIDERICI certe & currus, & rotarum, &
aurigæ, & equorum vices explebunt. Si rosam di-
ces, quam spinæ circumcirca ambiunt; necessariò
FRI-

FRIDERICI folia erunt, quæ suaviorem in dies
stirpi conciliant formositatem. Si columnam di-
ces; basin faciunt *quatuor Friderici Comites Zolle-
rani, Heroes invictissimi*, qui fundamentum tanti je-
cerunt regni, qui tot Achillum, tot Ciceronum,
tot triumphatorum, tot *Serenissimorum*, quos sup-
plex adhucdum adorat Germania, quos *Augustis-
sima* hæcce *Columna* latera & apicem agnoscit, FRI-
DERICORUM extiterunt parentes. Non con-
tenta fuit *Augustissima Fridericiana proles*, divulgata
per omnes Europæ angulos Majorum fama. Sem-
per altiora petit virtus; semper generosus animus
majora cupit. Lacrymas emittebat Cæsar Ale-
xandri statuam aspiciens, quod minor ætate ma-
jora perfecisset. Pari ratione nec quietum habu-
erunt animus heroes nostri invictissimi, & inter
illos *gloriosissimus* FRIDERICUS I. antequam a vitæ
majorem addidisset gloriam, *Norimbergici Burggra-
viatus* dignitatem. Illum dico FRIDERICUM I.
qui inter *Norimbergenses Burggravios*, hujus nominis
primus, stirpis Augustæ adeo, adeo felicitatis caput,
tantum operum gessit, ut FRIDERICUS II. *Im-
perator*, ejus candore, modestia ac fortitudine
commotus, privilegii, quod Patriarchæ Aquile-
jensi impertiebatur, testem eum nuncuparit. Vi-
detis radicem gloriosissimam, ex qua tot fructus
Augustissimi pullularunt, qui plerique ut nominis
ita & gloriæ extiterunt heredes. Migrat scilicet
cum prædecessorum sanguine in posteros avita vir-
tus, nec desinit FRIDERICUS vivere, quia in
Successore sese relinquit. Hic FRIDERICUS II.
erat, qui dignus est visus, cui *Comitatus Abenbergici*
incolæ cervicem submitterent, & teneræ ætatis juve-

juve-

juvenem suum salutarent comitem. Gliscebant jam tum in tenerâ ætate diviniore igniculi, qui mox in flammam erumpebant. Pietas scilicet in eô citius quam ætas adolevit, dum brevi vitæ ævo tam ingentia Monasteriis Ecclesiisque contulit beneficia, ut si vel integris seculis patrarentur, decedere gloriæ eorum nihil quicquam posset. Gratulabantur sibi subditi de tanto Principe, medius verò inter gratulantium votorum acclamationes, splendidissimus Germaniæ sol, fatorum vi extinguebatur. Istud autem cœli deliquium felicior FRIDERICI III. successio expiavit. Movit Majorum virtus Wilhelmum Hollandiæ Regem, ut ipsi investituram Burgundicarum quarundam Dynastiæ petenti sine mora quam splendidissime nimirum deferret. Hic est FRIDERICUS ille III, cujus amicitiam providus rerum suarum Conradus IV. anxie expetebat, fatis gnarus non parum commodi, si comiter eum haberet, rebus suis impendere. Hic est ille FRIDERICUS, cujus prudentia omnes Christiani orbis Principes in admirationem rapuit. Maxime enim à primis usq; incunabulis, ut animo eandem imprimeret, dum omnia, quæ dicitur prudentia, magna solertia excepit, majore diligentia observavit, felicitate maxima explevit. Cujus prudentiæ inter multa præclare gesta testem nuncupare possum *Rudolphum Habsburgicum*; Hujus capiti, *Friderici* prudentia Cæsareum imposuit Diadema. Hujus dextræ imperiale obtulit pomum; Hujus sinistram sceptro tantum decoravit Regni. Sed alia plura prudentiæ allegabo specimina: Hostibus armata manu sæpe jugum imponit, qui solius fortunæ nititur patrocini-

G

nio;

nio; sed consiliô eisdem ad saniozem redigere mentem, prudentiam insignitam requirit. Quare faciliùs longe est hosti vi arma excutere, & perdere obnitentem, quàm vincere argumentis. **FRI-
DERICO** nostro ad utrumque ex dignitate pariter ac litigantium commodis conficiendum in numero virtus fuit. Erant inter Rudolphi duces fortissimos, qui Episcopum Basiliensem & postea temporis Regem Ottocarum, nullâ re aliâ ad pacis conditiones cogi posse, quam vi armatâ, arbitrarentur. Quorum tamen conjecturis *Friderici*, quem Rudolphus mediatorem designaverat, prudentia felicioz, docuit omnes, nihil esse, quod eadem non posset superare. Tanta erat Regis Ottocari perversitas, ut omnes pacis conditiones, quas **FRIDERICUS** præscripserat, pro suo ingenio, ad pertinaciæ & libidinis modum interpretaretur. Multi quidem clarissimi belli duces conatibus ejus frenum imponere conabantur, sed frustra, quasi suspendentibus tantæ victoriæ gloriam fatis, & **FRIDERICO** assequendam attinentibus ceu soli, qui fatales nebulas istas discussurus erat. Splendent in Romanorum annalibus ad fastum usque Camillorum, Manliorum, Scipionum, aliorumq; nomina. Magnæ gloriæ corona fuit ob Civem servatum; sed tu, *Dive FRIDERICE*, unus totius imperii conservasti autoritatem; Tu Cæsaris amplificasti gloriam; Tu, quotquot ex sinu gloriosissimo protulisti consilia, tot oracula, tot victorias Rudolpho obtulisti, amplissimosque Germaniæ limites accessione nobilissima regni Bohemiæ prolatasti. Testis est devictus & interfectus Rex Ottocarus; Testes occisorum hostium albentes Bohemo-

hemo-

hemorum campi; Testis gratissimus, meritorumq;
Tuorum memor Imperator Rudolphus; Testes de-
nique tot tantaque innumera, remunerationis
qualiscunque loco feuda Tibi tradita, *Dynastiam*
puto *Seefeldensem* ac *VVonsidelensem*, aliasque præcla-
ras in Franconia sitas ditiones. Sed variæ sunt
rerum humanarum in hoc sublunari theatro vices.
Lucidissimum hoc Germaniæ sidus fato abripieba-
tur. Quid mirum, quod maximam sui reliquerit
admirationem & desiderium? Moderata tamen
isti dolori sunt mitiora fata, quæ FRIDERICUM
IV. *Burggraviorum* purpura ornatum Germaniæ re-
donarunt, qui paucorum annorum juvenis, tot re-
giminum clavo admotus, triginta duos imperii an-
nos, totidem victoriis memorabilibus inter innu-
mera togatæ virtutis experimenta alia illustravit.
Hic est Italorum perpetuus terror, Bohemorum
perniciēs, expeditum ac grave aliorum omnium
Henrici VII. Imperatoris hostium fulmen terribile.
Hujus invictæ manus ope Cæsaris filius Pragam,
Metropolin expugnavit. Hic vindicata Cæsa-
reâ Majestate, peragrata continuis victoriis Ita-
lia, capta Roma, urbe omnium Italiæ & munitissi-
ma & splendidissima, quam Pontifices tot integris
ferè seculis inexpugnabilem reddiderant, tantum
sibi gloriæ apud mortales omnes conciliavit, ut
nulla ora, gens nulla, nullus remotissimus orbis ha-
bitabilis angulus sit, ad quem Augustissimæ ejus
virtutis fama non pertigerit. Potentissimus Ger-
maniæ ille princeps, *Fridericus Austriacus*, & prima
ætatis face, & spe ambitiosa, & viribus immane
quantum numerosis humana supergressus, absor-
bendam sibi velut ferali quodam diluvio Ludo-
vici

vici

vici Bavari terrám destinans , quasi in totum hu-
manum genus exercitum ducturus , ignota etiam
sibi ipsi gentium nomina conciverat. Jam officia
Cæsareæ Majestatis dividebat. Jam captivato
velut Cæsareo diademate , quod propediem in
triumpho ducere volebat, militari insolentia exul-
tabat. Sed hæc insolita hostis ferocia , nihil ani-
mum Tuum heroicum , dive FRIDERICE terre-
bat. Tu aras a militum impietate fœdissima ,
focos a crudelitate immanissima , templa a profa-
natione scelestissima , terras a vastatione miserrima ,
conjuges ac liberos a servitute durissima ,
omnes & singulos ab intolerabili tyranni jugo &
feliciter & celeriter liberaisti. Te Imperator Lu-
dovicus ob fidelia & devota obsequia in die dimi-
cationis cum Friderico Austriaco , quem propria
manu captivum Cæsari adduxisti , inter innumera
beneficia alia Feudo civitatis Curia in Franconia
sitæ donavit. Nunc ad Te se mea convertit
oratio , *Serenissime Princeps* , FRIDERICE V. Ni-
hil in proavis tuis , avis , parente , quod non jure
in Serenissimum tuum caput applicare possim.
Sed quis dicere potest omnia , quæ tantus splen-
dor requirit? Te laudatissimus Imperator *Carolus*
IV. unanimi omnium consensu Imperii Germanici
Campiductorem nominavit. Tu rebus prosperè
gestis totius Alsatia Præfecturam obtinuisti. Te
Cæsaris filius præ cæteris socerum elegit. Utinam
jam mihi foret integrum , migrare oratorum le-
ges , & ad divinos Poetarum latices deflectere!
precarer Eloquentiam ipsam , ut damnata infan-
tia mea dicendi de FRIDERICO , præcipuè au-
tem de successoribus Augustissimis partem, ipsa sibi
sume-

ret. Ambigo tamen, an dignam triumphatori-
bus incomparabilibus orationem sit inventura.
Dedit id vobis suprema Majestas, *Serenissimi prin-*
cipes, ut cum de universo genere humano bene
mereri nunquam desinatis, nemo tamen vobis
conveniens conscribere possit elogium. Ille est
sacratissimæ vestræ gloriæ apex, quod ad eam per-
tingere, nulli, licet eloquentissimo Oratori liceat.
Ego certè si hic attonitus, ceu altiora aggressu-
rus pedem figerem, quantum admirationis apud
alios omnes, tantum veniæ in divina principum
clementia me reperturum, fidenter mihi admo-
dum pollicerer. Altissimum montis cacumen ascen-
dere conor, per aspera tamen enixo, duriora re-
stare, & crescere montis altitudo videtur. Jam
in *Serenissimorum Burggraviorum* encomiis, lingua
deserebat dicentem; quid mirum, quod duplica-
ta Majestas obcæcet oculos, in stuporem rapiat
mentem? Sed quid lamentor? quis unquam Hero-
um laudes digne fatis deprædicavit? A Serenissi-
mo principum splendore, oratio quoque mea lu-
cis aliquid accipiet. Novam ergo orationis ex-
ordior telam, quod ipsum FRIDERICI I. virtus
& nova dignitas requirit. Major omnibus An-
tecessoribus fuit felicitate, qua innutritos innu-
meris hæctenus bellis populos ad sacra pacis mitio-
ra studiosus revocavit. Major prudentia, quæ
tanta in *Gravissimo Electore* fuit, ut beata hoc cœli-
tum deposito Germania, suos Græciæ Solones,
Lycurgos Lacedæmoni, Gothis Zamolxides,
Pompilios Romanis nequaquam invideret. O-
mnes quidem aliæ virtutes, si gloriosas principum
mentes addictas sibi ac obsequentes habent, mo-
men-

H

men-

mentum ad felicitatem & gloriam afferunt maximum, semper mihi tamen, in prudentia singularis aliquid atque divini esse visum est. Bellicæ quidem artes, splendidissimum sunt principum ornamentum, sed hæc tantum, inter rabidas Martis tempestates, non vero sacro pacis tempore in pretio sunt. Clementiæ & fortitudinis specimina non tantum a principibus, sed & non raro ab ipsis brutis edita sunt. Temperantiam ipsa quandoque necessitas inculcat. Mansuetudinem in viliori quadam animâ deprehendas & inter inferiores cali videas. Sola prudentia principis virtus, imo fere divina est. Nullum negotiorum pondus, temporis momentum nullum est, quod vacare ea possit; Et in belli intemperie, & aurea inter pacis blandimenta suum sibi vendicat locum. Schola hujus *Friderici* prudentiæ totus fuit terrarum orbis, quem dum prudentiæ causa peragrat, latere non potuit; præceptores, tot tantaque prudentiæ edita specimina; Excercitia, res sagatæ & togatæ præclare gestæ; præmia, victoriæ, nova dignitas Electoralis, perpetua apud posteros memoria. Movit tanta virtus, cui in totius Germaniæ sinu, ne ulla quidem similis educabatur, Germaniæ proceres, ut ipsum licet juvenem copiarum Imperialium præfectum non tantum, sed & *Electorem*, eoque persuadente, Sigismundum Imperatorem crearent. Movit Sigismundum, ut ipsum administratorem Cæsareæ Majestatis per totum Germaniæ Imperium denominaret, ea conditione, ut sicuti imperator parem potentiam in omnibus Imperii provinciis excercere possit. Hoc ta-

ta-

tamen inter plurima alia in victoriosissimo Electore admirandum venit, quod Sigismundus Imperator, optime gnarus, se ejus prudentia ad Imperiale folium fuisse promotum, aurum coronarium omne, quod Civitates Imperiales in Svevia, Franconia, Alfatia, Bavaria, ad Rhenum, in Wetteravia, aliisque Imperii provinciis sitæ pendere solebant, remunerationis qualiscunque loco, ipsi dono dederit, omine jam tum factò, fore, ut nova dignitas in hanc stirpem aliquandò esset derivanda. Videtis A. O. jam diu aurum regix coronæ fuisse præparatum? Sed caput nondum aderat, cui corona ista aptaretur. Aliquantum quidem fata blandiebantur, cum FRIDERICUM II. ad Polonorum & Bohemorum vocarent thronum, sed magnanimus Electoris animus coronam aspernabatur oblatam, aliam ambiens, quæ labore & virtute compararetur. Neque mirandum, quod Poloni & Bohemi, Polycratis felicitatem, Xerxis copias, fortitudinem Camilli, magnum Decii animum, Pompeji triumphos, Hannibalis peritiam in unius FRIDERICI gloriosa virtute videntes, ipsum exoptaverint Regem; Omnium eorum, quæ in Rege, Duce, milite, cive, patre admirari solemus, compendium in unico FRIDERICO exactissimum reperimus. In pace ejus gloria non abolevit, quæ tam admiranda in rebus bellicis incrementa sumpserat. Berolinum urbem nostri ævi elegantissimam pariter ac munitissimam, arcem insimul quondam splendidissimam, quæ jam ut Phœnix e cinere resurgit splendidior, ædificavit. Concilii Basiliensis FRIDERICUM nostrum Cæsar,

far,

far, viginti annorum juvenem protectorem deno-
minavit. Illis tamen oculis, in quibus Vespasiani
delicias legimus, ad terrendum hostem, ad militis
sui virtutem accendendam utebatur. Illæ manus,
quæ summa humanitate, æternam beneficiorum
memoriam subditorum pectoribus imprimebant,
piaculari hostium cruore toties imbuebantur, to-
ties gratulantium osculis fatigabantur, toties ho-
stile jugulum ineffabilis fortitudinis ferro lacera-
bant; Augusto illi capiti, quod saluberrimorum in
pace officina extitit, nunquam galea bellica oneri
fuit. Plura dicam: Tota ejus vita, triumphus fuit
continuus, sed in quo, moderatio, clementia, pru-
dentia, diversissimæ a militaribus ingeniis virtu-
tes aurigarentur. Sed quid ego in istis percen-
sendis adeo occupatus sim, quasi Poloni Franco-
furtum ad Oderam obsidentes, tot cæla armato-
rum millia, gratisimaque obsidione liberata Civi-
tas non satis loquantur? paucis me absolvam: FRI-
DERICUS *cum ferreis dentibus* fuit, qui, ubi vestigia,
ibi trophæa fixit, quo pedes, ibi terrorem intulit
hosti, amicis terrestris quoddam ostendit numen,
in quo socii auxilium, subditi patrem invenerunt,
posteritas vero spirans & vividum gloriæ admira-
tur exemplum. Exactis tandem sine molestiæ sen-
su sexaginta septem ætatis annis, subditi deside-
rium sui, exemplum filiis & successoribus reliquit.
Ex his JOACHIMUS FRIDERICUS, *Elector lau-
datissimus*, non longo post tempore vestigia ejus
presit. Hic togata autoritate litem, quæ vehe-
mens admodum inter Pontificios & Protestantes
in *Archiepiscopatu Magdeburgensi* agitabatur, com-
posuit,

fuit, & excercentes hætenus perpetua, adversus
Protestantes odia, Pontificios, assumpta Prote-
stantium religione, æquis legibus in ordinem rede-
git, jam id tum accurante cœlo, ut is, cujus posteri
ingentia victoriarum pensa absoluturi erant, do-
mi quoque res quam maximè tranquillas habe-
ret. Adjecere mox *gloriosissimo Electori* fata no-
vam purpuram, dum solem hunc splendidissimum
in suo quoque cœlo enitescere voluerunt Prussi,
jam id tum agentibus fatis, ut regionum earum,
quæ ipsi maxime vicinæ sunt, virtutem & vires,
unus quoque moderaretur. Sed non plura verba
faciam, cum ad FRIDERICUM WILHELMUM
mea perveniat oratio. Hujus virtutes, defixa in
stuporem mente venerari quidem, sed dignis enco-
miis celebrare, nondum didicimus. Quid enim? si
ad togæ illustres curas convertamur; quis unquam
divis celsissimi herois prudentiam, dicendo se affe-
cuturum putet? si ad belli facinora attendere ani-
mus est; incusanda mihi aut levitas venit, aut con-
fidentia, qui tot librorum jugem materiam, tam
brevis pagellarum compendio comprehendere posse,
sum arbitratus. Hic, dive FRIDERICE WIL-
HELME, repetendi essent illi campi in quibus in-
solitam hostium ferociam coercuisti! Inspicienda
turpis eorum fuga, qui libidinis & pertinaciæ ty-
pho inflati serò demum didicere, qualem FRIDE-
RICI fortitudo prædonibus infligat pœnam. Sen-
fere certè felicitatem perpetuam in *Stirpe Branden-
burgica* virtutis pedissequam, cum auspiciis *Magni
Electoris*, concatenatis, inter perpetua virtutis
Brandenburgicæ experimenta, victoriis, toties
dele-

deherentur. Id verò in omnibus, quas virtus FRI-
DERICO WILHELMO peperit, victoriis, cum
stupore maximo, accipiendum est, parvam eum
semper in hostem manum duxisse, stragem vero ma-
gnam in eodem edidisse; plerumque ab hoste copiis,
felicitate & virtute nunquam fuisse superatum,
quasi id perpetuum cœlitum consilium esset, ut pe-
nes hostes, Darii in sola copiarum multitudine spem
suam ponentis, apud *Electorem verò gloriosissimum*,
Alexandri fortunam moraretur. Sed quid de re
ad solis mensam posita plura verba faciam? quasi tot
tantaque trophæa in subditorum pectoribus heroi
invictissimo erecta non satis loquantur. Nihil vi-
cit, quod vinci posse alii arbitrarentur. Aggressus
nihil, nisi de quo alii desperassent. Audi posteri-
tas; Audite seculorum omnium, si quæ hoc nostrum
sequentur, Oratores! Habetis æternam dicendi
materiam, FRIDERICUM WILHELMUM, ma-
ximis majorem, fortissimis fortiolem, qui poten-
tiam nullam timuit, quod sua nunquam abutere-
tur; Invictum nihil sensit, quia vinci incomparabi-
lis ejus indoles nunquam potuit. Jure Tibi, *Augu-
stissima Domus Brandenburgica*, in symbolum ponere
possum arborem, continua successione in ramum
argenteum subolescentem, cui, ex Marone epigra-
phen adjicerem:

-- -- *Uno avulso non deficit alter.*

Ut omnes intelligant, Te optimos procreare prin-
cipes, & merito dubitent posteris, an avulso succes-
serit alius, an idem redierit. Sed jam & idem red-
iit, & alius successit. Idem rediit, quia Parentis for-
titudinem, Avi gloriam, majorum virtutes omnes
de-

de-

deprehendimus. Alius successit, quia omnia, quæ
in Majoribus laudare potui, ne minimam quidem
Regis nostri Clementissimi gloriæ faciunt parti-
culam, hinc melius Majestatem istam silentio quàm
encomiis venerabimur. Non jam amplius Sere-
nissima arbor argenteum procreasti ramum; Au-
reus est, ex coronario conflatus auro, quo Sigis-
mundus FRIDERICUM I. donavit. Putatis A.
O. sine fatali Numinis providentia FRIDERI-
CUM II. oblatas Poloniæ ac Bohemiæ respuisse co-
ronas? Digniori asservabatur Regiæ coronæ Ma-
jestas, FRIDERICO scilicet *Regi nostro Augustissimo*,
qui, ut aurum pretio argentum, cæteros hujus no-
minis majores superat. *Te, Augustissime Rex*, quo-
ties dico, breve habes gloriarum omnium com-
pendium. Sed non aquila sum, ut intortis oculis
splendorem Regium, vel solis majorem radiis in-
tueri possim. Persona Tua, *Augustissime Rex*, hor-
rorem secretum, virtus infantiam, Majestas silen-
tium imperant. Jam in Serenissimorum Majo-
rum laudibus ignorantia caligo & oculos & men-
tem perturbabat; Tuas vero, dum breviter tan-
tum perstringere conor laudes, omni Eloquentia
majores, talpa cæcior subsistere cogor, Tuamque
divinam implorare clementiam, ne majora aggres-
sus, quam infantia permittit, peccasse videar.
Nihil proinde superest, nisi, ut, qui majoribus ma-
jor virtute & dignitate existis, eos quoque diu-
turnitate & vitæ & imperii superes, Brevia sunt,
quæ vides, sed non mea tantum, ceu minimi e Tuis,
sed totius Prussiæ vota, quam indignam ad id, quod
jam Majores vaticinati sunt, extulisti honoris fa-
stigi-

stigium; Prussiæ, inquam, quæ similia fata à *Celsissimo*
Coronæ & Electoratus Herede expectat, qui quod tam
felicissimo superbit nomine, ut *Tuas* non tantum,
Augustissime Rex, laudes adæquet, sed &, sicuti *Tu*,
Majorum Tuorum superet, unanimiter preca-
mur. O DEUS exaudi humillimas gratantium vo-
ces! *Serva Augustum, pium, felicem, triumphatorem*
FRIDERICUM, *Regem nostrum Clementissimum!* Ser-
va libertatis nostræ, fideique purioris assertorem
fidelissimum! *Serva Patriæ Patrem, una cum Con-*
juge Augustissima, Celsissimoque Regni & Electoratus He-
rede. Omnes vos, quotquot hic adestis, boni Ci-
ves, in hæc erumpite vata: *Vive, Augustissime Rex*
Deo; Vive propriæ gloriæ; Vive nobis omnibus di-
utissimè, gloriosissimè, ut perpetuum habeamus
cultus & obsequii subjectissimi incitamentum. Im-
ple, ô DEUS hæc vota, imo da longè plura, quam
velnos, vel omnes *Augustissimi Regis nostri* subditi
optare possumus. Quod ipsum non ego tantum,
sed omnes qui hic, *Augustissime ac Potentissime Rex,*
Domine Clementissime, ad fidelis obsequii cultum
testandum comparuerunt, precamur.

Dixi.

Filin? auszugsw.

Datum der Entleihung bitte hier einstempeln!

07. Aug. 1995		
19. Jan. 1996		
05. Aug. 1997		
19. Sep. 1997		
12. Nov. 1999		
	misc. 100/101 digitalisiert: 30749652X	
	misc. 103 - " - : 307497267	
	misc. 105 - " - : 307498553	
	misc. 107 - " - : 307502856	
	misc. 78 digitalisiert pph: 307495663	

SACHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

2 0125630

Rara!

